

POSTANOWIENIE

26 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W.F.

przeciwko B.L.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej B.L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z 13 września 2024 r., XXVII Ca 2515/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. nie obciąża B.L. kosztami postępowania kasacyjnego.

(M.M.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 marca 2023 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie zasądził od B.L. na rzecz W.F. kwotę 65 300,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 29 października 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sąd ten ustalił, że powodowi przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr [...] położonego w W. przy ul. [...], w mieszkaniu tym zamieszkiwała pozwana B.L. Powód wystąpił z pozwem o eksmisję przeciwko pozwanej. W postępowaniu toczącym się pod sygnaturą akt IV C 398/05 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie wydał 19 października 2005 r. wyrok, w którym nakazał pozwanej opuszczenie i opróżnienie wskazanego lokalu mieszkalnego.

Przeciwko pozwanej powód na podstawie wyroku eksmisyjnego prowadził postępowanie egzekucyjne, które zakończyło się opuszczeniem przez pozwaną lokalu w 2022 r. W okresie objętym niniejszym postępowaniem, tj. od września 2011 r. do września 2014 r. lokal zajmowała B.L., zaś powód nie miał dostępu do niego, choć domagał się tego. Pismem z dnia 29 września 2014 r. pozwana została wezwana przez pełnomocnika powoda do zapłaty na rzecz powoda kwoty 72 000,00 zł tytułem bezumownego zajmowania jego mieszkania. Pozwana nie płaciła powodowi za korzystanie z lokalu.

Od wyroku Sądu I instancji pozwana wniosła apelację, którą wyrokiem z 13 września 2024 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił.

Od wyroku Sądu II instancji pozwana wniosła skargę kasacyjną stosownie do art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c., stwierdzając, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia oczywista zasadność skargi kasacyjnej w zakresie:

- wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na potrzebie wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd II instancji ustaleń faktycznych sądu I instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz ustalenie okoliczności faktycznych wyłącznie na podstawie twierdzeń powoda, oraz czy w związku z tym wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd II instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku;

- naruszenia art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 386 § 2 k.p.c., a także art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 6 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 Konstytucji RP poprzez utrzymanie wyroku I instancji, w sytuacji, gdy istniała podstawa nieważności określona w przepisie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżącego obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie ilości przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest przecież jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), strona powinna przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia wskazanych przez nią przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego wyroku oraz podstaw kasacyjnych (zob. m.in. postanowienia SN z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11).

Skarżąca oparła swój wniosek o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzając, że skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż występuje w niej istotne zagadnienie prawne. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że między przesłankami przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zachodzi relacja logicznego wykluczania się (zob. m.in. postanowienia SN: 23 stycznia 2025 r., I CSK 4077/23, 6 marca 2025 r., I CSK 2314/24, 15 kwietnia 2025 r., I CSK 441/25).

Niezależnie od tego należy podkreślić, odnosząc się do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazanych przez skarżącą, że konstrukcja

uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji jest obecnie uregulowana wyczerpująco i odrębnie w art. 387 § 2¹ k.p.c. Zgodnie z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne oceny sądu pierwszej instancji (zob. wyrok z 26 lutego 2026 r., II CSKP 822/24). Sąd II instancji natomiast w sposób wyczerpujący wyjaśnił, dlaczego uznał, iż Sąd Rejonowy nie dopuścił się zarzucanych mu uchybień w postaci naruszeń procesowych oraz błędów w zastosowaniu prawa materialnego i w sposób poprawny przeprowadził w sprawie postępowanie dowodowe i na jego podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, zaś wydane przez ten Sąd rozstrzygnięcie odpowiada przepisom prawa. Ponadto według ugruntowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, sąd drugiej instancji jest obowiązany zamieścić w swoim uzasadnieniu wyłącznie takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy, ale nie ma zarazem obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich kwestii podnoszonych przez strony, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11).

Skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, gdyż skarżąca w istocie kwestionuje ustalenia (m.in. powołując art. 233 k.p.c.). Należy podkreślić, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie służy do kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok SN z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7–8, poz. 139 czy też postanowienie SN z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13).

Odnosząc się do podnoszonej przez skarżącą kwestii nieważności postępowania i jej nieobecności (z powodu pogorszenia stanu zdrowia

i hospitalizowania) podczas wydania orzeczenia w sprawie to należy wskazać, że na rozprawie obecny był jej pełnomocnik (protokół, k. 622).

Skarżąca wybiórczo potraktowała powołany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2022 r., II CSKP 970/22 (OSNC 2023, nr 5, poz. 55), gdyż w uzasadnieniu tegoż orzeczenia wskazano, że nieodroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 k.p.c., nawet jeżeli stanowiło uchybienie procesowe sądu, nie zawsze skutkuje nieważnością postępowania. Tak jest w szczególności wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że strona już zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych w postępowaniu, zgłosiła wszystkie istotne dowody dla poparcia swoich tez, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej (postanowienie SN z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 463/13). Zatem niezastosowanie się przez sąd do dyspozycji k.p.c. może w niektórych przypadkach prowadzić do nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, ale nie ma oczywistego związku między naruszeniem art. 214 § 1 k.p.c. i nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Za zbyt daleko idące uznać Sąd Najwyższy uznał stanowisko, że wadliwe oddalenie wniosku o odroczenie rozprawy, na której zapadło orzeczenie kończące postępowanie, stanowi takie uchybienie przepisom postępowania, które zawsze pozbawia stronę domagającą się odroczenia rozprawy możliwości obrony jej praw, prowadząc do nieważności postępowania (zob. wyroki SN: z 18 marca 1981 r., I PRN 8/81, OSNC 1981, Nr 10, poz. 201; z 28 listopada 1997 r., I CKU 175/97; z 15 stycznia 2004 r.; z 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07; z 4 lipca 2008 r., I CSK 20/08; z 4 marca 2009 r., IV CSK 468/08; z 15 marca 2012 r.).

Wątpliwości skarżącej dotyczące składu Sądu I instancji, który jej zdaniem tworzył asesor sądowy powołany na stanowisko na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa wyłonionej w sposób niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej w świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasadzie prawnej – z 10 października 2024 r., III CZP 44/23 (OSNC 2025, nr 6, poz. 59), jak również pozostałe podniesione w skardze kasacyjnej kwestie nie wskazują, że

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ani że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, nie zachodzą zatem przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., o kosztach postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Małgorzata Manowska

(M.M.)

[SOP]